

М. Трянов

**ТВОРЧА ПОСТАТЬ АВРІЛ КІНСІ В КОНТЕКСТІ РОЗВИТКУ
ГІТАРНОГО МИСТЕЦТВА ПІВДЕННОЇ АФРИКИ**

M. Trianov

**THE ARTISTIC FIGURE OF AVRIL KINSEY IN THE CONTEXT
OF THE DEVELOPMENT OF GUITAR ART IN SOUTH AFRICA**

Останні десятиліття засвідчують поступове, але впевнене зростання інтересу до класичної гітари на африканському континенті. Попри тривалий період культурної ізоляції, спричиненої історичними, політичними й економічними чинниками, африканська гітарна традиція сьогодні дедалі активніше інтегрується у глобальний музичний простір. Цей процес супроводжується появою нових композиторів і виконавців, чия творчість поєднує західноєвропейські академічні традиції з автохтонними ритміко-інтонаційними моделями та локальними жанровими особливостями.

Історія класичної гітари в Південно-Африканській Республіці є надзвичайно багатою, проте до сьогодні залишається слабо задокументованою. Основні джерела, що дозволяють окреслити розвиток цього інструмента в країні, включають есе Рассела Стірлінга про перше гітарне товариство в ПАР, газетні вирізки та програмні нотатки Капського гітарного товариства.

Перші сліди організованого гітарного руху в ПАР датуються 1949 роком, коли в Йоганнесбурзі Георгі Піс заснував клуб для музикантів-аматорів. У 1954 р. до країни прибув німецький гітарист Фріц Бусс, який заснував Асоціацію класичної та іспанської гітари, що згодом стала Класичним гітарним товариством Південної Африки (CGSSA). Значний вплив на популяризацію інструмента мали гастролі таких видатних гітаристів, як Андрес Сеговія (1956) та Нарсісо Епес (1960). Фріц Бусс був не лише виконавцем, а й педагогом та композитором. Його учні — серед яких були Тімоті Вокер, Дітріх Вагнер, Саймон Вінберг, Тесса Ціглер, Девід Г'юїтт і Джордж Матіба — стали провідними гітаристами країни, деякі з них здобули міжнародне визнання. Особливе значення має постать Дж. Матіби, який став першим дипломованим африканським гітаристом, що активно працював над подоланням расових бар'єрів у музичній освіті.

Інший помітний діяч — Юсеф Алі — після навчання в Іспанії здобув міжнародну славу. Уліано Маркіо активно популяризував твори південноафриканських композиторів, працював у камерному жанрі та започаткував гітарне товариство в Кейптауні.

Розвиток гітарної освіти відбувався і на рівні університетської освіти. У Південноафриканському музичному коледжі (Університет Кейптауна) з 1965 р. викладали такі педагоги, як Уліано Маркіо, Елспет Джек і Ганіфа ван дер Схайф. Говард Нок став одним із перших докторів гітарних студій у ПАР, а його учень Руді Бауер продовжив розвиток локальної школи в Нельсон Мандела Університеті.

Окрім Кейптауна і Йоганнесбурга, гітарні товариства також були створені в Дурбані, Преторії, Стелленбоші, Блумфонтейні та інших містах. Ініціативи на кшталт об'єднання LAlliance Musicale (1967) сприяли організації гастролей видатних гітаристів з усього світу. У 1981 р. відбувся перший конкурс класичної гітари Youth in Harmony Guitar Festival, а надалі CGSSA щороку проводило національні конкурси.

Починаючи з 1990-х рр., спостерігається спад активності гітарних товариств. Проте окремі виконавці, такі як Говард Нок, Джеймс Грейс, Дерек Гріппер, Міхал Джордж та інші, продовжують концертну й педагогічну діяльність. Значною мірою інтерес до інструмента підтримується завдяки телетрансляціям, записам і виступам ансамблів, зокрема The Johannesburg Guitar Quartet.

У другій половині 2000-х рр. прослідковується зростання інтересу до репертуару для класичної гітари, написаного південноафриканськими композиторами. Відомо про понад 300 гітарних творів близько 70 авторів. Значна частина з них — сольні композиції, але також присутні дуети, камерні ансамблі, вокальні твори та концерти.

Класична гітара в Південно-Африканській Республіці пройшла шлях від периферійного інструмента до повноцінного елементу академічного музичного життя й представлена як у виконавстві, так і в композиційній творчості. Попри певне зниження творчої активності в останні роки, інструмент продовжує жити завдяки індивідуальним зусиллям виконавців, педагогів та композиторів, серед яких особливо вирізняється постать Авріль Кінсі.

Авріль Кінсі — визначна південноафриканська гітаристка, композиторка, викладачка й дослідниця, чия кар'єра охоплює понад чотири десятиліття. Вона народилася в Англії в 1955 р., а вже наступного року її родина емігрувала до Південної Африки. Свою музичну освіту Кінсі розпочала з фортепіано та гітари в Університеті Кейптауна, де навчалася під керівництвом Уліано Маркіо. Згодом вона отримала стипендію на навчання в Іспанії, у престижному музичному центрі Сантьяго-де-Компостела, де її наставником став Хосе Томас — учень легендарного Андреса Сеговії.

А. Кінсі вдосконалювала володіння інструментом на майстер-класах у Європі та США у таких видатних музикантів, як Нарсісо Еспес, Ернесто Бітетті, Карлос Бонель та Крістофер Паркенінг. Повернувшись до Південної Африки в 1981 р., вона здобула першу премію на престижному конкурсі класичної гітари Adcock Ingram з відзнакою. У 1988 р. А. Кінсі дебютувала з Національним симфонічним оркестром, виконавши концерт Хоакіна Родріго *Concierto de Aranjuez* під орудою Гарсія Асенсіо. У 1996 р. вона виступала з Кейптаунським філармонічним оркестром під час гастролей Лучано Паваротті в ПАР.

Концертна діяльність А. Кінсі охопила понад 20 країн, серед яких Іспанія, Португалія, Австрія, Німеччина, Велика Британія, США, Греція, а також Сінгапур і Малайзія. Вона неодноразово виступала в прямих етерах на радіо і телебаченні.

Як композиторка, Авріль Кінсі створила понад 25 творів для класичної гітари, серед яких сольні та ансамблеві композиції, а також балети, камерні твори та електроакустичні опуси. Її музика, що часто поєднує звуки природи та етнічних інструментів, отримала визнання як у професійних, так і в слухацьких колах. Вона є авторкою двох музичних збірок — *Guitar Music from Africa* та *Guitar on Safari*. Також гітаристка записала п'ять компакт-дисків. Її обробка гімну “Nkosi Sikelel' iAfrika” була використана в документальному фільмі SABC про Тхабо Мбекі *African Renaissance*.

А. Кінсі є директоркою Кейптаунської академії музики та Міжнародного гітарного фестивалю в Кейптауні. Вона також активно займається педагогічною та науковою діяльністю: викладає гітару, музичну теорію та композицію, і проводить дослідження в межах програми магістратури в Південноафриканському коледжі

музики при Університеті Кейптауна. У 2007 р. за свій внесок у розвиток музики та музичної освіти А. Кінсі була нагороджена престижною премією *Astris Award*. Британський журнал *Classical Guitar* охарактеризував її творчість як геніальну та емоційно насичену, таку, що є результатом надзвичайно багатой уяви музикантки виняткового таланту.

Отже, дослідження творчої постаті Авріль Кінсі уможливило глибше розуміння процесів становлення та еволюції гітарного мистецтва Південної Африки другої половини ХХ — початку ХХІ ст. У творчості А. Кінсі синтезовано кілька рівнів музичного досвіду: європейську академічну традицію, засвоєну в іспанській школі класичної гітари, та національний південноафриканський компонент, що виявляється в ритмічній основі, тембровій палітрі й образно-змістовній сфері її композицій. Завдяки цьому її авторський стиль відображає прагнення до міжкультурної взаємодії й пошуку власного художнього голосу в межах глобального гітарного простору.

Водночас Авріль Кінсі репрезентує тип митця-універсала, чия діяльність охоплює концертно-виконавську, композиторську, педагогічну та громадсько-організаційну сфери. Вона стала важливим каталізатором розвитку національної гітарної школи, сприяючи формуванню професійних стандартів виконавства, розвитку репертуару й вихованню нового покоління музикантів.

Отже, творчість Авріль Кінсі постає як знакове явище в історії південноафриканської музичної культури. Її внесок окреслює напрям подальшої еволюції академічного гітарного мистецтва континенту, засвідчуючи поступове включення Південної Африки до глобального мистецького дискурсу завдяки своєму універсальному аксіологічному потенціалу.

М. Сайбеков

ПЕДАГОГІЧНІ ПРИНЦИПИ МАКСА ШЛОССБЕРГА В КОНТЕКСТІ ЕВОЛЮЦІЇ АМЕРИКАНСЬКОГО ТРУБНОГО МИСТЕЦТВА

М. Saybekov

PEDAGOGICAL PRINCIPLES OF MAX SCHLOSSBERG IN THE CONTEXT OF THE EVOLUTION OF AMERICAN TRUMPET ART

Постать Макса Шлоссберга (Max Schlossberg, 1873–1936) належить до ключових у процесі становлення американської школи трубного виконавства першої половини ХХ ст. Його діяльність поєднує риси видатного оркестрового музиканта, педагога та автора унікальної системи технічного удосконалення, що вплинула на кілька поколінь трубачів. Як вихованець німецької школи, він інтегрував найкращі традиції європейської педагогіки в специфічні умови американської музичної культури, де на той час активно формувалася власна виконавська ідентичність.

Історичний контекст діяльності Макса Шлоссберга пов'язаний із періодом інтенсивного розвитку симфонічних оркестрів США. На межі ХІХ–ХХ ст. у країну емігрувало багато європейських музикантів, які принесли з собою різноманітні виконавські школи — німецьку, французьку, італійську. На цьому ґрунті поступово формувався синтетичний американський стиль, що поєднував технічну дисципліну з гнучкістю інтерпретації та орієнтацією на яскраве сценічне звучання. У цій культурній ситуації педагогічна діяльність Шлоссберга відіграла роль своєрідного об'єднавчого чинника.